

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Eiropas Datu aizsardzības uzrauga atzinums par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko nosaka tehniskās prasības kredīta pārvedumiem un tiešajiem debetiem euro un groza Regulu (EK) Nr. 924/2009

(2011/C 284/01)

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUGS,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 16. pantu,

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 7. un 8. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvu 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti⁽¹⁾,

ņemot vērā lūgumu sniegt atzinumu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. decembra Regulas (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un par šādu datu brīvu apriti⁽²⁾ 28. panta 2. punktu,

IR PIEŅĒMIS ŠĀDU ATZINUMU.

1. IEVADS

1. Komisija 2010. gada 16. decembrī pieņēma priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko nosaka tehniskās prasības kredīta pārvedumiem un tiešajiem debetiem euro un groza Regulu (EK) Nr. 924/2009 (turpmāk "priekšlikums").

(¹) OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp, (turpmāk "Direktīva 95/46/EK").

(²) OV L 8, 12.1.2001., 1. lpp.

1.1. Apspriešanās ar EDAU

2. Komisija 2011. gada 3. janvārī nosūtīja priekšlikumu Eiropas Datu aizsardzības uzraugam (EDAU). EDAU saprot šo paziņojumu kā lūgumu konsultēt Kopienas iestādes un struktūras, kā to paredz Regulas (EK) Nr. 45/2001 (2000. gada 18. decembris) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti (turpmāk "Regula (EK) Nr. 45/2001") 28. panta 2. punkts. Iepriekš⁽³⁾, pirms priekšlikuma pieņemšanas, Komisija deva EDAU iespēju sniegt neoficiālas atsauksmes. EDAU atzinīgi novērtē procedūras atvērtību, kas sākuma posmā palīdzēja uzlabot tekstu attiecībā uz datu aizsardzību. Dažas no šīm atsauksmēm ir ņemtas vērā priekšlikumā. EDAU atzinīgi novērtētu skaidru atsauci uz šo apspriešanos priekšlikuma preambulā.

1.2. SEPA un tiesiskais regulējums

3. Kopš Eiropas Ekonomikas Kopienas izveidošanas ir notikusi pakāpeniska virzība uz saskaņotāku Eiropas finanšu tirgu. Maksājumu jomā vispamanāmākie solī bija euro kā kopīgas valūtas izmantošanas uzsākšana 1999. gadā un euro banknošu un monētu laišana apgrozībā 2002. gadā.

4. Tomēr līdz šim daudzās ES valstīs joprojām apstrādā un daudzdos dažādos veidos izmanto nelielas vērtības (līdz EUR 50 000) bezskaidras naudas euro maksājumus. Tā rezultātā maksas par pārrobežu maksājumiem ES teritorijā vidēji ir augstākas, salīdzinot ar iekšzemes maksājumu maksām. Eiropas regula par pārrobežu maksājumiem euro (Regula (EK) Nr. 2560/2001) cita starpā noteica, ka ES teritorijā veikto pārrobežu maksājumu maksas vairs nevar būt augstākas par attiecīgo iekšzemes euro maksājumu maksām. Reaģējot uz šo regulu, 2002. gadā Eiropas

(³) 2010. gada septembrī.

banku nozare izveidoja Eiropas Maksājumu padomi (EPC), kas radīja koordinēšanas un lēmumu pieņemšanas struktūru, kura nodarbojas ar maksājumu jautājumiem, un uzsāka vienotās euro maksājumu telpas (SEPA) projektu. 2009. gadā Regulu (EK) Nr. 2560/2001 aizstāja ar Regulu (EK) Nr. 924/2009 un paplašināja vienlīdzīgas maksas principu arī attiecībā uz tiešā debeta maksājumiem, kas kā pārrobežu maksājumi kļuva pieejami no 2009. gada novembra.

5. Turklāt Direktīvas 2007/64/EK ("Maksājumu pakalpojumu direktīva") mērķis ir saskaņot tos valstu tiesību aktus, kas attiecas uz maksājumiem Eiropas Savienībā. Nolūks ir izveidot standartizētus nosacījumus un tiesības maksājumu pakalpojumu sniegšanai un padarīt pārrobežu maksājumus tikpat vienkāršus, efektīvus un drošus kā "nacionālos" maksājumus dalībvalsts robežās. Maksājumu pakalpojumu direktīva arī cenšas uzlabot konkurenci, atverot maksājumu tirgu jaunpienācējiem.

6. SEPA mērķis ir izveidot vienotu tirgu neliela apjoma euro maksājumiem, pārvarot tehniskos, juridiskos un ar tirgu saistītos šķēršļus, kas radušies laikā pirms vienotās valūtas ieviešanas. Kad SEPA izveide būs pabeigta, nebūs nekādas atšķirības starp nacionālajiem un pārrobežu euro maksājumiem – tie visi būs iekšzemes maksājumi. SEPA aptver ne tikai euro zonas, bet visu Eiropas Savienību (ES), kā arī Īslandi, Lihtenšteinu, Monako, Norvēģiju un Šveici. Tas nozīmē, ka valstis ārpus euro zonas var pieņemt SEPA standartus un praksi attiecībā uz saviem euro maksājumiem.

7. Priekšlikums attiecas uz kredīta pārvedumiem un tiešajiem debetiem. Kredīta pārvedums ir maksājums, ko uzsāk maksātājs, kurš nosūta rīkojumu savai bankai. Attiecīgi banka pārsūta līdzekļus uz maksājuma saņēmēja banku. Tas var notikt, izmantojot vairākas starpniekiestādes. Tiešo debetu gadījumā maksātājs iepriekš atļauj maksājumu saņēmējam saņemt līdzekļus no sava bankas konta. Tādējādi maksātājs "pilnvaro" savu banku nosūtīt līdzekļus uz maksājumu saņēmēju kontu. Tiešā debeta maksājumus bieži izmanto regulāriem maksājumiem, piemēram, komunālo pakalpojumu rēķinu apmaksai, bet tos var izmantot arī vienreizējiem maksājumiem. Šajā gadījumā maksātājs apstiprina atsevišķu maksājumu.

1.3. SEPA un ES datu aizsardzības sistēma

8. SEPA ieviešana un attīstība ietver vairākas datu apstrādes darbības: lai nodrošinātu pārskaitījumu netraucētu izpildi, vārda un uzvārda, bankas kontu numuru, līgumu saturu

apmaiņai ir jānotiek tieši starp maksātājiem un maksājumu saņēmējiem un netieši starp viņu attiecīgajiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem. Ar šo mērķi priekšlikums ietver arī pantu par "savstarpējo izmantojamību", kas atbalsta standarta noteikumu izveidi attiecībā uz nacionālajiem un pārrobežu darījumiem, un nepārprotami nosaka, ka nekādi tehniski šķēršļi nedrīkst traucēt kredīta pārvedumu un tiešo debetu veikšanu. Dažādi uzņēmēji, kas iesaistīti darbībās, uz kurām attiecas priekšlikums, ir pakļauti dažādiem valstu tiesību aktiem, ar ko īsteno Direktīvu 95/46/EK.

9. EDAU uzsver, ka apmainoties ar personas datiem, kas attiecas uz maksātājiem un maksājumu saņēmējiem, ar dažādiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem un apstrādājot tos, ir jāievēro nepieciešamības, proporcionalitātes un nolūka ierobežojuma principi. Saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 16. un 17. pantu, dažādiem starpniekiem izmantojot datus, arī ir jāievēro konfidencialitātes un apstrādes drošības principi.

10. Priekšlikums arī paredz jaunu lomu valstu iestādēm, kuru kompetencē ir uzraudzīt atbilstību regulai un veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu šādu atbilstību. Kaut arī šī loma ir būtiska, lai nodrošinātu SEPA efektīvu ieviešanu, tā arī varētu būt saistīta ar plašām pilnvarām, lai iestādes varētu turpināt apstrādāt privātpersonu personas datus. Arī šajā jomā, valstu kompetentajām iestādēm piekļūstot personas datiem, ir jāievēro nepieciešamības, proporcionalitātes un nolūka ierobežojuma principi.

11. Lai gan priekšlikumā nevajadzētu iekļaut pārāk sīki izstrādātus noteikumus par datu aizsardzības principu ieviešanu, ko garantē jebkuras apstrādes darbības piemērojamība valstu tiesību aktiem, ar kuriem īsteno Direktīvu 95/46/EK, EDAU iesaka dažviet uzlabot tekstu, lai padarītu to skaidrāku.

2. ĪPAŠAS PIEZĪMES

2.1. 26. apsvēruma

12. EADU atzinīgi novērtē Direktīvas 95/46/EK pieminēšanu priekšlikuma 26. apsvērumā. Taču, lai atspoguļotu faktu, ka uz dažādu valstu tiesību aktiem, ar kuriem īsteno šo direktīvu, ir atbilstīgas atsauces, un lai uzsvērtu, ka jebkura datu apstrādes darbība ir jāveic saskaņā ar īstenošanas noteikumiem, apsvēruma tekstu varētu mainīt šādi: "Jebkura personas datu apstrāde, ko veic saskaņā ar šo regulu, notiek saskaņā ar attiecīgajiem valstu tiesību aktiem, ar kuriem īsteno Direktīvu 95/46/EK".

2.2. 6., 8., 9. un 10. pants: valstu kompetento iestāžu pilnvaras

13. Priekšlikuma 6. pantā paredzēts aizliegums ieviest daudzpusējās savstarpējās apmaiņas maksas ⁽¹⁾ par tiešā debeta darījumiem vai citu atlīdzību ar līdzvērtīgu mērķi vai iedarbību. Turklāt tiešā debeta darījumiem, ko maksājumu pakalpojumu sniedzējs nevar pienācīgi izpildīt (noraidītas, atteiktas, atgrieztas atpakaļ vai neveiksmīgas operācijas, tā sauktie "R darījumi"), daudzpusējās savstarpējās apmaiņas maksas var piemērot, ja ir ievēroti vairāki nosacījumi.

14. Priekšlikuma 8. pantā paredzētas saistības maksātājam, kas izmanto kredīta pārvedumu un maksājumu saņēmējam, kas izmanto tiešos debetus. Maksātājs nevar atteikties veikt kredīta pārvedumu uz tādu maksājumu pakalpojumu sniedzēju maksājumu kontiem, kas atrodas citā dalībvalstī un ir sasniedzami ⁽²⁾ saskaņā ar 3. panta prasību. Maksājumu saņēmējs, kas saņem līdzekļus savā maksājumu kontā no citu maksājumu pakalpojumu sniedzēju kontiem, kuri atrodas tajā pašā dalībvalstī, nevar atteikties saņemt tiešos debetus no tādu maksājumu pakalpojumu sniedzēju maksājumu kontiem, kas atrodas citā dalībvalstī.

15. Priekšlikuma 9. pantā pieprasīts dalībvalstīm izraudzīties kompetentās iestādes, kas būtu atbildīgas par atbilstības nodrošināšanu regulai. Šīm iestādēm nodrošina visas pilnvaras, kas vajadzīgas to pienākumu pildīšanai, un tās uzrauga atbilstību un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai šādu atbilstību nodrošinātu. Turklāt 9. panta 3. punktā paredzēts, ka tad, ja dalībvalsts teritorijā par regulā ietvertajiem jautājumiem ir atbildīga vairāk nekā viena iestāde, dalībvalsts nodrošina, ka šīs iestādes cieši sadarbojas, lai spētu veikt savus pienākumus efektīvi. Saskaņā ar 10. pantu dalībvalstīm tiek ieviests pienākums pieņemt noteikumus par sodiem, kas piemērojami tad, ja regula netiek ievērota, un lai nodrošinātu tās īstenošanu. Sodiem jābūt efektīviem, proporcionāliem un preventīviem.

16. Pamatojoties uz šiem pantiem, valstu iestādes ir pilnvarotas uzraudzīt iespējamās visu priekšlikumā iekļauto saistību pārkāpumus un piemērot sodus, kas saistīti ar 6. un 8. pantā paredzēto pienākumu neizpildi. Pastāv iespēja, ka šīs pilnvaras var plaši ietekmēt fizisku personu privātumu datu aizsardzības ziņā: iestādēm varētu būt vispārēja pieeja informācijai par katru līdzekļu pārvedumu (vai tas būtu

⁽¹⁾ Daudzpusējā savstarpējās apmaiņas maksa ir summa, ko maksājumu saņēmēja maksājumu pakalpojumu sniedzējs maksā maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējam saistībā ar tiešo debetu.

⁽²⁾ Šīs prasības mērķis ir nodrošināt, lai jebkurš maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kas valsts līmenī veic kredīta pārvedumu vai tiešo debetu darījumus, veiktu arī pārvedumus, kurus uzsākuši maksājumu pakalpojumu sniedzēji, kas atrodas jebkurā citā dalībvalstī (priekšlikuma 3. pants).

kredīta pārvedums vai tiešā debeta darījums) privātpersonu starpā, lai pārbaudītu, vai, neievērojot 6. un 8. panta saistības, netiek nelikumīgi iekasētas daudzpusējās savstarpējās apmaiņas maksas un vai nav apstrīdēts kāds atteikums. Šādas pilnvaras ietver personas datu (iesaistīto fizisko personu vārdu, uzvārdu, viņu bankas kontu numuru un saņemamo vai pārskaitāmo līdzekļu summu) apstrādi.

17. Lai gan jebkādam šādam personas datu apstrādei jānotiek saskaņā ar tiem valstu tiesību aktiem, ar kuriem īsteno Direktīvu 95/46/EK, EDAU vēlas uzsvērt, ka priekšlikumā būtu jāizvērtē arī uzraudzības pienākums, ņemot vērā proporcionalitātes un nepieciešamības principu, kas ietverts Direktīvas 95/46/EK 6. panta 1. punkta c) apakšpunktā. Šajā sakarā, jo īpaši apsverot 6. un 8. pantu, EDAU uzskata, ka būtu daudz atbilstīgāk ieviest sistēmu, saskaņā ar kuru kompetentās iestādes, kas apstrādā personas datus, tiktu iesaistītas tikai katrā gadījumā atsevišķi. Tas nozīmētu, ka iestādes iejaukšanās – un līdz ar to arī konkrēta maksātāja un/vai maksājumu saņēmēja personas datu apstrāde – notiktu galvenokārt tad, kad tam būtu īpašs iemesls, piemēram, gadījumā, ja maksātājs vai maksājumu saņēmējs ir iesniedzis sūdzību par 6. vai 8. panta pārkāpumu, vai pēc pašas iestādes mērķtiecīgas iniciatīvas, iespējams, pamatojoties uz trešās personas sniegtu informāciju.

18. Atbilstības kontroles efektivitāte tiktu nodrošināta, ieviešot mehānismu, kas ļauj sūdzības iesniedzējam iesniegt sūdzību vai trešai personai iesniegt informāciju un ātri sagaidīt iestādes reakciju, iespējams, rīkojumu otrai pusei pildīt 6. un 8. pantā noteiktos pienākumus. Faktiski ar priekšlikuma 11. pantu jau tiek ieviesti noteikumi par atbilstīgām un efektīvām ārpusstiesas sūdzību un pārsūdzības procedūrām, lai atrisinātu strīdus, kas izcēlušies starp maksājumu pakalpojumu lietotājiem un attiecīgajiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem (kas attiecas uz gadījumu saistībā ar 6. pantu). Lai veicinātu atbilstību 8. pantā noteiktajām saistībām, neieviešot valstu iestādēm plašu vispārēju piekļuvi personas datiem, EDAU ierosina, lai 11. panta noteikums attiektos arī uz strīdiem starp maksātājiem un maksājumu saņēmējiem.

19. EDAU arī norāda, ka uzraudzības pasākumi var būt saistīti ar personas datu nodošanu dažādu dalībvalstu kompetentajām iestādēm, īstenojot "ciešo sadarbību", kas minēta 9. panta 3. punktā. Ņemot vērā plašās pilnvaras, kas piešķirtas valstu iestādēm, lai uzraudzītu atbilstību regulai (un pat tādā gadījumā, ja ir ieviesti 6. un 8. pantā paredzētie ierobežojumi), EDAU ierosina tekstā skaidri norādīt, ka, veicot jebkādu personas datu nodošanu, ir jāievēro attiecīgie datu aizsardzības principi. Proti, šāda nodošana nebūtu jāveic masveidā, bet tikai saistībā ar konkrētiem gadījumiem,

kad jau no pirmā skata ir aizdomas par iespējamu regulas pārkāpumu. Tāpēc 9. panta 3. punktam varētu pievienot šādu teikumu: "Personas datu nodošana no vienas kompetētās iestādes citai "ciešas sadarbības" ietvaros notiek tikai katrā gadījumā atsevišķi, ja ir pamatotas aizdomas par regulas noteikumu pārkāpumu, un ievērojot nepieciešamības, proporcionalitātes un nolūka ierobežojuma principus".

2.3. Pielikums

20. Priekšlikuma pielikumā ir noteiktas tehniskās prasības, kas saskaņā ar priekšlikuma 5. pantu jāievēro attiecībā uz kredīta pārvedumiem un tiešajiem debetiem. Šo prasību ieviešanas mērķis ir iegūt saskaņotus identifikācijas un komunikācijas formātus, lai nodrošinātu kredīta pārvedumu un tiešo debeta darījumu savstarpēju izmantojamību dalībvalstīs.
21. Šajā kontekstā starpnieku (maksājumu pakalpojumu sniedzēju) veikta personas datu apstrāde notiek dažādos gadījumos ⁽¹⁾:
- a) 2. panta b) punkts: kredīta pārvedumu gadījumā dati, ko maksātājs nodod savam maksājumu pakalpojumu sniedzējam un kas pa maksājumu ķēdi nonāk pie maksājumu saņēmēja, ir: maksātāja vārds, uzvārds un/vai maksātāja maksājumu konta IBAN, kredīta summa, maksājumu saņēmēja vārds, uzvārds un maksājumu konta IBAN un, iespējams, pārveduma informācija;
- b) 3. panta b) punkts: tiešā debeta gadījumā dati, ko maksājumu saņēmējs nodod savam maksājumu pakalpojumu sniedzējam un ko tas pēc tam nodod maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējam, katrā darījumā ir ar pilnvarām ⁽²⁾ saistītā informācija;
- c) 3. panta g) punkts: tiešā debeta gadījumā dati, ko maksājumu saņēmējs nodod savam maksājumu pakalpojumu sniedzējam un kas pa maksājumu ķēdi nonāk pie maksātāja, ir: maksājumu saņēmēja vārds, uzvārds un maksājumu saņēmēja maksājumu konta IBAN, maksātāja vārds, uzvārds un viņa maksājumu konta IBAN.

22. Lai gan, veicot jebkuru personas datu apstrādi, ir jāievēro attiecīgie valstu tiesību akti, ar kuriem īsteno Direktīvu 95/46/EK, priekšlikuma projektā ir minēts tikai, ka ar iepriekšminēto situāciju a) saistītie pārvedumi ir jāveic "saskaņā ar saistībām, kas noteiktas valstu tiesību aktos, ar kuriem īsteno Direktīvu 95/46/EK". Lai izvairītos no nepareizas interpretācijas, EDAU ierosina šo atsauci uz direktīvu iekļaut 3. panta b) un g) punktā. Savukārt, ja 26. apsvēruma tekstu izmainītu atbilstīgi iepriekš norādītajam ieteikumam, no 2. panta b) punkta formulējuma varētu izslēgt atsauci uz Direktīvu 95/46/EK.

3. SECINĀJUMS

23. EDAU atzinīgi novērtē priekšlikumā iekļauto īpašo atsauci uz Direktīvu 95/46/EK. Tomēr viņš ierosina veikt dažus nelielus grozījumus tekstā, lai precizētu datu aizsardzības principu piemērošanu apstrādes darbībām, uz kurām attiecas priekšlikums. Proti:
- 26. apsvērumā būtu jāatspoguļo tas, ka uz valstu tiesību aktiem, ar kuriem īsteno Direktīvu 95/46/EK, ir atbilstīgās atsauces, un jāuzsver, ka jebkuras datu apstrādes darbības ir jāveic saskaņā ar šiem direktīvas īstenošanas tiesību aktiem,
- valstu kompetento iestāžu uzraudzības pilnvaras attiecībā uz 6. un 8. pantā ietvertajām saistībām būtu jāierobežo līdz izmantošanai tikai konkrētos gadījumos, ja ir pamatotas aizdomas par regulas noteikumu pārkāpumu, bet, lai veicinātu 8. pantā minēto saistību izpildi, 11. pantā paredzētais kompensācijas mehānisms strīda gadījumā būtu jāattiecinā arī uz domstarpībām starp maksātāju un maksājumu saņēmēju,
- lai izvairītos no jebkādas nepareizas interpretācijas, pielikumā jāsaskaņo atsauces uz Direktīvu 95/46/EK.

Briselē, 2011. gada 23. jūnijā

Giovanni BUTTARELLI
Eiropas Datu aizsardzības uzrauga palīgs

⁽¹⁾ Vārda, uzvārda un IBAN nodošana notiek tieši no maksājuma saņēmēja maksātājam kredīta pārveduma gadījumā un no maksātāja maksājuma saņēmējam tiešā debeta gadījumā. Abos gadījumos apstrādes likumīgums pamatojas uz to, ka tieši attiecīgo datu subjekts brīvprātīgi nodod savus datus.

⁽²⁾ Šāda informācija var ietvert maksātāja vārdu, uzvārdu, viņa vai viņas adresi, viņa vai viņas tālruna numuru un jebkuru citu informāciju, kas saistīta ar līgumu, uz kura pamata tiek izdarīts līdzekļu pārvedums.